

NARODNI DNEVNIK

Izaja vsak dan opoldne, izveniš nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČICEVA ULICA STEV. 13.

TELEFON STEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG STEV. 2.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.553.

Naši Tribuni.

Čim glasnejši so naši poslanci pred volitvami, toliko manj je slišati o njih po volitvah. Kakor da bi bila dolžnost poslanca z njegovo izvolitvijo odpravljena, tako delajo naši poslanci, pri čemur pa bodi pripomnjeno, da tudi v tem slučaju redke izjeme samo potrjujejo pravilo.

Ne samo po našem mnenju, temveč tudi po mnenju vseh volilcev pa se dolžnost poslanca prične šele po njegovi izvolitvi. Zakaj sedaj se šele prične izvrševanje mandata, kar pa čisto gotovo ne obstoji samo v tem, da poslanec v skupščini govori in glasuje, temveč da je pravi vodja naroda.

Poslanec je general volivske armade in kadar pride volivec v nepriklono, je dolžnost poslanca, da pomaga volivcu. Predvsem pa je dolžnost poslanca, da je predvoditelj v boju za ljudske svobode in ravno zaradi tega mu je dana tudi imuniteta. Poslanec mora biti pravi ljudski tribun, ki prevzame vso težino boja in ki stoji vedno v prvih vrstah. Le tako more poslanec dvigniti bojno moralo volivcev, le tako more uspešno dokončati boj.

Večina naših poslancev pa se teh svojih dolžnosti ne zaveda v zadostni meri in skoraj bomo na tem, da bomo slišali in skoraj bomo takrat, ko je stvar gladko izpeljiva. Pa da govorimo konkretno.

Skoraj dve leti je bila poteptana občinska avtonomija Ljubljane in vendar nismo videli poslanca, ki bi podvzel javno akcijo, da pride slovenska prestolnica zopet do svoje pravice.

Sedaj je v debati novi stanovanjski zakon in zopet vidimo, kako so tako hišni posestniki, ko tudi stanovanjski najemniki navezani le na sebe. Razumemo, če se noče zameriti poslanec ne enim in ne drugim, ker eni in drugi imajo volivne kroglice, ampak ta ozir ne drži, ker gre tu za javno vprašanje, ki se poslanca v prvi vrsti tiče, vsaj bo vendar skupščina odločila o novem zakonu.

Stanovanjska beda kriči do neba, kljub temu pa vidimo, da se brigajo za nove hiše uradniki in delavci, da privatniki ustanavljajo velike stanovanjske zadruge, ki tudi grade, le dela poslancev nikjer ne vidimo.

Doživljamo nadalje vedno znova, ko državljske svobode padajo in niti tu ne vidimo protiakcije poslancev. Zato se tudi ni čuditi, če delajo poslanci tako, ko da se jih tudi vsa stvar Slavenške barke ne bi tikala. In vendar gre tu za milijone denarja vlagateljev, vendar gre tu za javno moralo in za sanacijo vsega našega gospodarstva.

Posledica vsega tega mrtvila poslancev je, da je postala naša javnost že čisto apatična. Iz apatije pa nujno izhaja nazadovanje, ki ga tudi vedno bolj občutimo.

Zato se mora to mrtvilo nehati in našo javnost je treba razgibati, da se prične novo življenje, novo delo. Poslanci s svojo imuniteto, s svojim političnim mandatom so v prvi vrsti poklicani, da prinesejo novo življenje v javnost, da razgibajo narod in da probude vse speče sile naroda. To pa lahko store samo z dobrim izgledom, s tem da sami kot prvi zagrabijo za delo in da takoj poskrbe za akcijo med narodom, če so v nevarnosti ljudske svobode ali pa če se gode nekorektnosti.

To je prva dolžnost poslancev, če hočejo biti res to, kar so obljubljali pred izvolitvijo in če hočejo, da bo narod v njih videl res prave ljudske tribune. In to morajo biti poslanci, ker s poslanci, ki narod samo reprezentirajo ni pomaganje nikomur, najmanj pa onim, ki so

Čehoslovaško-nemška vlada sestavljena.

Praga, 13. oktobra. Sinoči ob 10. sta bili objavljeni službeno naslednji dve pismi prezidenta Masaryka. Gospodu Janu Černemu, predsedniku vlade v Pragi. Ustrezam Vaši želji ter razrešujem Vas in ostale člane vlade od službe.

Drugo pismo slove: »Narodnemu poslancu Antoninu Švehli v Pragi. Imenujem Vas za predsednika vlade. Hkrati imenujem narodnega poslanca dr. Milana Hodžo za ministra prosvete ter mu poverjam vodstvo poslov ministrstva za izenačenje zakonov in za organizacijo uprave, dr. Roberta Mayr-Hartinga imenujem za ministra za pravosodstvo, Josipa Najmana za prometnega ministra, dr. Franja Spina za ministra javnih del, dr.

Otokarja Srdinka za ministra poljedelstva, Franja Udržala za ministra narodne obrambe, Jana Šraneka za ministra socialne politike ter mu poverjam vodstvo poslov ministrstva za narodno zdravje, dr. Františka Noseka za ministra pošte in brzojava, profesorja dr. Edvarda Beneša za ministra zunanjih zadev, predsednika politične deželne uprave v Brnu Černega za ministra notranjih zadev ter mu poverjam upravo ministrstva za narodno prehrano, profesorja dr. Karla Engliša za finančnega ministra, sekejskega svetnika dr. Františka Peroutka za ministra industrije, trgovine in obrti ter dr. Josipa Kallaria za ministra. — Topolčani, 12. oktobra 1926, Masaryk, Švehla.

Pred krizo vlade

Beograd, 13. okt. Včeraj je v Beogradu potekel dan v pričakovanju, da bo vlada podala ostavko. Nervoznost političnih krogov je dosegla vrhunec. Vlada je imela včeraj sejo, na zaključke katere se je nestrpno čakalo. Za časa trajanja seje so se raznašale v političnih krogih razne verzije. Ena verzija, ki je najbolj verjetna, je ta, da glavni vzrok ostavke ne leži v takozvanem zagrebškem incidentu, temveč v nesoglasju, ki je pred poldrugim mesecem nastalo med dr. Ninčičem in Božo Maksimovićem. O tem sporu se je razpravljalo že v času, ko se je kralj mudil v Parizu in se je že takrat smatralo, da mora priti do likvidacije enega dela spora. Na ta način je bilo odobreno stališče dr. Ninčiča v vprašanju zun. politike. S tem je bil prvi del spora že likvidiran na ta način, da se dajo garancije, da se bo napram Franciji nadaljevala politika, ki jo je vodil dr. Ninčič. To bi se imelo izpolniti o priliki prve rekonstrukcije vlade. Ko se otvori kriza in se sestavi nova vlada, naj bi odpadli vsi člani vlade, ki niso za kontinuiteto zunanje politike napram Franciji.

Vprašanje takozvanega, zagrebškega incidenta je vprašanje druge vrste in služi le trenutno kot zunanji povod za otvoritev vladne krize in za razid koalicije.

Včerajšnja seja vlade je bila burna. Po dobljenih poročilih je šlo za to, da se najde medus za izdajo komunikacije, s katerim naj se obsodi gesta Stefana Radiča. Radikali niso imeli namena, da bi se izdal komunikate. Oni so šli dalje, ker so smatrali, da bi komunikate pač lahko mo-

bientalno spravil s poti nezgoden slučaj, ki ga je povzročil Stefan Radič, ne doseglo pa bi se z njim, da bi se v bodoče taki sklučaji več ne dogajali. Tati pojmuječe vso situacijo so radikali postavili radičevcem take pogoje, kakor jih radičevci v nobenem primeru ne bi mogli sprejeti, in za katere so vedeli, da jih radičevci ne bodo sprejeli. V teh zahtevah so šli tako daleč, da so hoteli, naj se Radič odstrani kot šef stranke. Radičevci na seji niso sprejeli teh pogojev, temveč so izjavili, da danes dajo svoj odgovor. Če bi do danes opoldne ne odgovorili in če bi odgovorili nepovoljno, se smatra, da je koalicija razbita.

Po konferenci ministrov ob 2.25 je predsednik vlade Uzunović odšel v Topolo. Temu so vsi politični krogi pripisovali velik pomen. Uzunović bo v teku današnjega dne obveščen o politični situaciji. Uzunović ostane o Topolu do danes opoldne.

Po informacijah z zanesljive strani so radikali Pašića obvestili o situaciji in ga zaprosili, da pride v Beograd. Ker po morju ne more potovati, so mu poslali iz Beograda salonski voz. Prihod Pašića se pričakuje najkasneje do konca tega tedna.

Po seji vlade so imeli še posebej konferenco Boža Maksimović, dr. Ninko Perić in Marko Trifković.

Iz dobro poučenih krogov se doznava, da je Uzunović na zadnji konferenci s svojimi prijatelji za trdno sklenil, da po danes ostavko celokupne vlade.

Uzunović o krizi.

Beograd, 13. oktobra. Sinoči ob 11. in trideset je z zamudo ene ure prispel predsednik vlade Uzunović iz Topole. Na kolodvoru so ga pričakovali novinarji, ki so ga vprašali, ali je podal kralju ostavko.

»Kakšno ostavko?« se je začudil Uzunović. »Šel sem samo, da obvestim kralja o nekih vprašanjih.«

»Ali je padla kaka odločitev glede današnje koalicije?«

»Ni. Zdaj se bili samo šč razgovori. Naravno je, da ni še nobene odločitve.«

»Ali so bili HSS stavljeni pogoji, o katerih se je danes govorilo?«

»Pogoji se ne morejo staviti, dokler se nič ne sklone in dokler se razgovori, ki se zdaj vodijo, ne zaključijo.«

Pa kdaj bo to?«

Na vsak način jutri, ko že dva dni o tem govorimo.«

poslancem dali mandat in politično moč.

Seja skupščine.

Beograd, 13. okt. Po 105 dneh brezplodnega počitka se je sestala danes skupščina k svoji prvi seji. Najprej je bil prečitani zapisnik o zadnji seji, nato številni ukazi o sklicanju skupščine, o vršenju kraljeve dolžnosti za časa kraljevega bivanja v tujini itd. Med čitanjem kraljevih ukazov so vsi poslanci stali, razven posl. Voje Veljkovića. Nato je sporočil predsednik skupščine, da sta podala poslanca Branko Stahić in Milan Petrović ostavko. Minister Šibenik je predložil skupščini zakonski načrt o likvidaciji agrarnih odnosov v Dalmaciji.

Demokrat Pera Marković je vložil nujni predlog o pomoči poplavljenecem v Valjevskem okraju. Finančni minister se je izrekel proti nujnosti, ker bo vlada izdelala generalen zakon za poplavljenec v vseh krajih države.

O predlogu se je razvila precej obsežna debata, vendar pa je skupščina odklonila nujnost.

Posl. Sušnik je vložil nujen predlog za poplavljenec v Sloveniji. Iz istih vzrokov se je izrekel tudi proti njegovemu predlogu finančni minister, nakar je bila tudi nujnost njegovega predloga odbita.

Vladno stališče je v debati zlasti obširno branil Aleksa Žujević in pravilno izjavil koncem svojega polurnega govora: Kakršni smo mi, takšna je tudi vlada in zato nismo mi prav nič boljši od vlade.

Ko je bilo še prečitano zahvalno pismo češkoslovaških poslancev za lep sprejem v Jugoslaviji, je bila seja zaključena. Seja skupščine se danes nadaljuje.

KRIZA VLADE MORA BITI DO 20. OKTOBRA REŠENA.

Beograd, 13. oktobra. Čeprav splošno sodijo, da bo Uzunović podal ostavko vlade, vendar v dobro poučenih krogih zatrjujejo, da bo Uzunović zopet dobil mandat za sestavo nove vlade. Kakšen bo ta mandat in kak značaj bo imel, se še ne ve. Izgleda pa, da bo Uzunović šele po ostavki začel razgovore z različnimi parlamentarnimi skupinami in skušal poizvedeti za razpoloženje narodne skupščine glede na novo delo, ki naj ga skupščina izvrši.

Zanimivo je, da v političnih krogih povdarjajo, da se je sedanje kritično stanje pričakovalo šele za 20. oktober.

Šele takrat naj bi sledila ostavka vlade. Ker pa je izgledalo, da bi se kriza lahko zategnila za daljšo dobo ter se po ustavi narodna skupščina mora sestati 20. oktobra, a bi tedaj ne bilo vlade, ki bi prečitala ukaz o otvoritvi novega zasedanja, zato je zagrebški incident prišel ravno prav kot povod za otvoritev krize. Poučeni krogi trde, da bo sedanja kriza končana v par dneh. Nova politična grupacija mora sestaviti nov delovni program vlade, s katerim bi ta lahko stopila pred narodno skupščino. Kot zadnji izhod iz sedanje situacije bi bile volitve.

MADJARSKO-JUGOSLOVENSKO ZBLIŽANJE.

Budimpešta, 13. okt. Budimpeštanski listi javljajo, da bo predsednik vlade grof Bethlen ta teden podal obsežen ekspozé, ki se bo nanašal na izjave dr. Ninčiča o eventuelni zvezi prijateljstva med Madjarsko in Jugoslavijo. V diplomatskih krogih na obeh straneh delajo na to, da če bo le mogoče, pride še meseca oktobra do sestanka med grofom Bethlenom in dr. Ninčičem. Ta sestanek bi se prejkone vršil v Varšavi, kamor se je dr. Ninčič namenil odpotovati to jesen.

